УДК 336.2:332.1 **JEL Classification: H71, E62, R58**
DOI: https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12(45).286-295

О.Ю. Коцюрба, доц., канд. екон. наук
Л.М. Задорожня
Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Податкові надходження як джерело фінансового забезпечення інвестиційного розвитку регіонів

У статті досліджено роль податкових надходжень у фінансовому забезпеченні інвестиційного розвитку регіонів. Особливу увагу приділено аналізу впливу податкових ресурсів на зміцнення фінансової бази місцевих бюджетів, покращення інфраструктури, підтримку підприємництва та розвиток соціальної сфери. Дослідження також охоплює правові, організаційні, економічні та соціальні аспекти, які визначають ефективність використання податкових надходжень для регіонального розвитку.

Дослідження ґрунтується на аналізі динаміки податкових надходжень до місцевих бюджетів в Україні за 2023-2024 роки. Особливу увагу приділено аналізу тенденцій надходжень податку на доходи фізичних осіб, який є одним із головних джерел фінансування місцевих бюджетів. Також розглянуто використання єдиного податку як засобу підтримки малого та середнього бізнесу, що сприяє розвитку підприємницької активності на місцевому рівні.

Розглянуто приклади використання податкових надходжень для фінансування інфраструктурних проєктів, розвитку транспортної та соціальної інфраструктури, підтримки екологічних ініціатив у різних областях України. Проаналізовано ефективність податкової політики у різних регіонах та її вплив на інвестиційну привабливість. Порівняння досвіду регіонів з різним рівнем податкових надходжень дозволяє визначити найкращі практики управління податковими ресурсами.

Висновки дослідження свідчать про те, що податкові надходження є ключовим джерелом фінансових ресурсів для інвестиційного розвитку регіонів. Високий рівень податкових надходжень позитивно впливає на економічний ріст, створює сприятливі умови для підприємницької діяльності та підвищує якість життя населення. Водночас надмірне податкове навантаження може стримувати інвестиційну активність. Тому важливою є збалансована податкова політика, яка забезпечує оптимальний рівень оподаткування та ефективне використання податкових ресурсів для сталого розвитку регіонів.

податкові надходження, місцеві бюджети, інвестиційний розвиток, регіональна економіка, фінансова стабільність, соціально-економічний розвиток.

Постановка проблеми. Актуальність обраного напряму дослідження обумовлена ключовою роллю податкових надходжень у фінансовому забезпеченні інвестиційного розвитку регіонів. Вони не лише зміцнюють фінансову базу місцевих бюджетів, а й впливають на соціально-економічний розвиток, підвищуючи інвестиційну привабливість територій. В сучасних умовах податкові надходження спрямовуються на фінансування інфраструктурних проєктів, підтримку підприємництва, покращення соціальної сфери, що вимагає раціонального використання податкових ресурсів та ефективної податкової політики.

Проблема дослідження полягає у необхідності оптимізації розподілу податкових надходжень для забезпечення стійкого економічного розвитку регіонів. Недостатня прозорість та ефективність використання податкових коштів може обмежувати можливості місцевих органів влади у реалізації інвестиційних проєктів та створенні сприятливого бізнес-середовища.

Ця проблема тісно пов’язана з важливими науковими та практичними завданнями, зокрема, з розробкою ефективної податкової політики, удосконаленням фінансового управління на місцевому рівні та забезпеченням прозорості бюджетних процесів. Дослідження цього напряму дозволить визначити оптимальні підходи до використання податкових ресурсів, сприятиме зростанню інвестиційної активності та економічній стабільності регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Податкові надходження відіграють

© О.Ю. Коцюрба, Л.М. Задорожня, 2024

ключову роль у фінансовому забезпеченні інвестиційного розвитку регіонів, сприяючи зміцненню фінансової бази місцевих бюджетів та підвищенню інвестиційної привабливості. У наукових дослідженнях податкові надходження розглядаються як основне джерело фінансування інфраструктурних проєктів, підтримки підприємництва та соціальної сфери, що забезпечує стійкий економічний розвиток регіонів.

Згідно зі Світовим банком [21], податкові надходження охоплюють обов'язкові перерахування центральному уряду, тоді як в Україні вони визначаються як загальнодержавні та місцеві податки і збори відповідно до Бюджетного [4] та Податкового [18] кодексів. Податкові надходження формують основу бюджетних ресурсів, впливаючи на економічний розвиток регіонів.

Науковці підкреслюють, що податкові надходження мають значну питому вагу в структурі доходів бюджету, забезпечуючи фінансову автономію регіонів та впливаючи на соціально-економічний розвиток. Зокрема, Ж. Гарбар [5] і С. Собчук[5] відзначають їх роль у мобілізації бюджетних ресурсів та державному регулюванні економіки. О. Слобожан [20] наголошує на важливості прозорості у витрачанні податкових коштів, а О. Демків [18] аналізує вплив податкових надходжень на економічний розвиток регіонів. Я. Жаліло акцентує на їх значенні для макроекономічної стабільності, а О. Кириленко [14] обґрунтовує необхідність податкової децентралізації для підвищення ефективності використання податкових ресурсів.

Аналіз наукових джерел свідчить про багатогранний вплив податкових надходжень на фінансову спроможність регіонів [19, 9, 2]. Вони сприяють розвитку інфраструктури, підтримці інноваційного потенціалу та реалізації програм соціально-економічного розвитку. Основними джерелами податкових надходжень є податок на доходи фізичних осіб, єдиний податок, плата за землю та акцизний податок.

Водночас, залишається недостатньо дослідженим вплив податкових надходжень на інвестиційний розвиток регіонів у контексті змін податкової політики, особливо в умовах економічної нестабільності. Також потребують подальшого вивчення питання ефективності розподілу податкових ресурсів між державним та місцевими бюджетами, а також оптимізації податкових ставок для забезпечення збалансованого регіонального розвитку.

Отже, подальші дослідження повинні зосереджуватися на виявленні оптимальних механізмів використання податкових надходжень для стимулювання інвестиційного розвитку регіонів, що сприятиме підвищенню їх фінансової спроможності та економічної стійкості.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження податкових надходжень як інструменту фінансового забезпечення інвестиційного розвитку регіонів, визначення їхньої ролі у формуванні місцевих бюджетів та оцінка впливу на економічну стійкість територій.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах податкові надходження відіграють ключову роль у фінансовому забезпеченні інвестиційного розвитку регіонів. Вони сприяють зміцненню фінансової бази місцевих бюджетів, що охоплює правові, організаційні, економічні, фінансові та соціальні аспекти регіонального розвитку. Раціональне використання податкових ресурсів дозволяє спрямовувати кошти на інфраструктурні проєкти, підтримку підприємництва та покращення соціальної сфери, тим самим посилюючи інвестиційну привабливість регіонів та забезпечуючи їхній стійкий економічний розвиток.

Поняття податкових надходжень є ключовим елементом фінансової системи держави, оскільки вони формують основу бюджетних ресурсів та впливають на економічний розвиток регіонів.

Згідно визначення Світового банку податкові надходження стосуються

обов'язкових перерахувань центральному уряду на державні потреби. Певні обов’язкові трансферти, такі як штрафи, пеня та більшість внесків на соціальне страхування, виключаються [21].

Відповідно до статті 9 Бюджетного кодексу України, податкові надходження визначаються як встановлені законами України про оподаткування загальнодержавні та місцеві податки і збори (обов'язкові платежі) [4]. Тому, тільки з 2011 р. вдалося врегулювати неузгодженість з обов’язковими платежами, що дало можливість чітко зрозуміти: до податкових надходжень відносяться виключно податки та збори, перелік яких встановлений Податковим кодексом України [17].

Податкові надходження місцевих бюджетів формуються за рахунок загальнодержавних та місцевих податків і зборів, до яких належать податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток, акцизний податок, єдиний податок, податок на нерухоме майно, плата за землю та інші обов’язкові платежі [17].

Українські науковці розглядають податкові надходження як ключовий інструмент формування доходів державного та місцевих бюджетів і забезпечення фінансової автономії регіонів. Так, Ж. Гарбар та С. Собчук у своїй спільній праці підкреслюють, що податкові надходження займають провідне місце серед методів мобілізації бюджетних ресурсів та інструментів державного регулювання економіки. Вони також зазначають, що податкові надходження мають найбільшу питому вагу в структурі доходів бюджету, що впливає на соціально-економічний розвиток держави [5].

О. Слобожан акцентує увагу на практичних аспектах використання податкових надходжень у місцевих бюджетах, підкреслюючи важливість підвищення прозорості та підзвітності у витрачанні податкових коштів для зміцнення громадської довіри та ефективного розвитку територіальних громад [20]. О. Демків досліджує вплив податкових надходжень на економічний розвиток регіонів, наголошуючи на важливості оптимального розподілу податкових ресурсів між центральним та місцевими бюджетами для забезпечення збалансованого розвитку територій [18].

Я. Жаліло аналізує роль податкових надходжень у забезпеченні макроекономічної стабільності, вказуючи на необхідність стабільних та прогнозованих податкових надходжень для сталого економічного зростання та фінансової незалежності регіонів [10]. О. Кириленко досліджує питання податкової децентралізації, обґрунтовуючи необхідність розширення повноважень місцевих органів влади щодо встановлення та адміністрування податків, що дозволить підвищити ефективність використання податкових надходжень на місцевому рівні [14].

Загалом, наукові дослідження підкреслюють багатогранний вплив податкових надходжень на фінансову спроможність регіонів та їхній соціально-економічний розвиток. Податкові надходження можна розглядати як основне джерело фінансування інвестиційних програм на місцевому рівні. Вони сприяють розвитку інфраструктури, будівництву та реконструкції об'єктів інфраструктури, що створює умови для залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій. За рахунок податкових надходжень також реалізуються програми, що підтримують інноваційний потенціал регіонів, зокрема науково-дослідницькі та інвестиційно-орієнтовані проєкти.

У структурі податкових надходжень місцевих бюджетів ключову роль відіграють податок на доходи фізичних осіб, єдиний податок, плата за землю, акцизний податок і податок на прибуток. Податок на доходи фізичних осіб є основним джерелом фінансових ресурсів місцевих бюджетів, тоді як єдиний податок підтримує розвиток малого та середнього бізнесу. Плата за землю сприяє раціональному використанню земельних ресурсів, а акцизний податок фінансує місцеві видатки. Податок на прибуток забезпечує фінансову стабільність місцевих бюджетів (рис. 1).

Аналізуючи податкові надходження до місцевих бюджетів за 9 місяців 2023 та 2024 років свідчить про неоднорідну динаміку за основними видами податків. Найбільше зниження зафіксовано у надходженнях від податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), обсяг яких скоротився на 19,4% (з 227,1 млрд грн у 2023 році до 183,1 млрд грн у 2024 році). Це пояснюється вилученням військового ПДФО, що стало основним фактором загального зменшення податкових доходів [1].

Водночас спостерігається позитивна динаміка за іншими податковими категоріями. Зокрема, зростання акцизного податку на 20,2% (з 16,3 млрд грн до 19,6 млрд грн) зумовлене збільшенням надходжень від акцизів на пальне на 38,9%, а також стабільним споживанням алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Позитивна тенденція також характерна для місцевих податків і зборів, які зросли на 19,9% (з 73,2 млрд грн до 87,7 млрд грн), що відображає підвищення економічної активності на місцевому рівні.

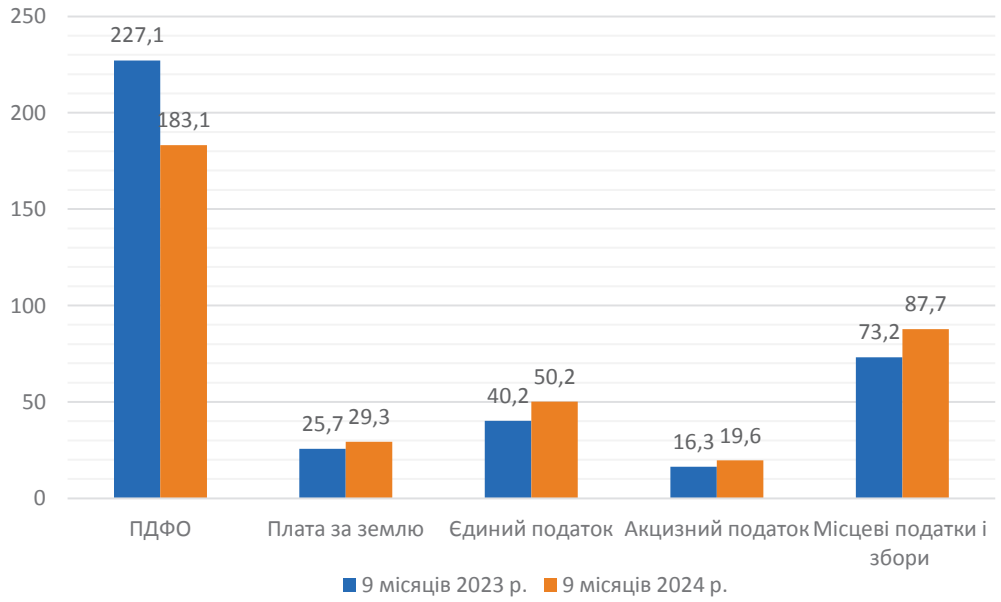

Рисунок 1 – Приріст надходжень місцевих бюджетів за січень-вересень 2023-2024 роки, млрд. грн.
Джерело: побудовано авторами на основі [1]

Зростання плати за землю на 14,1% (з 25,7 млрд грн до 29,3 млрд грн) може бути пов'язане з переглядом ставок або розширенням бази оподаткування. Єдиний податок продемонстрував приріст на 24,7% (з 40,2 млрд грн до 50,2 млрд грн), що свідчить про розвиток малого та середнього підприємництва.

Отже, попри зниження надходжень від ПДФО, зростання за іншими податковими категоріями сприяє частковій компенсації втрат, забезпечуючи стабільність місцевих бюджетів.

Розподіл цих коштів на інвестиції залежить від пріоритетів регіонального розвитку, економічної ситуації та стратегічних планів місцевої влади. Зазвичай значна частина податкових надходжень спрямовується на інфраструктурні проекти, модернізацію соціальної сфери (освіта, медицина, культура), підтримку малого та середнього бізнесу, розвиток житлово-комунального господарства, а також на енергозбереження та екологічні ініціативи.

Податок на доходи фізичних осіб, як основне джерело надходжень, використовується для фінансування капітальних видатків, що сприяють розвитку

соціальної інфраструктури та підвищенню якості життя населення. Єдиний податок, який підтримує розвиток малого та середнього бізнесу, може бути спрямований на створення сприятливого бізнес-середовища, інвестиції у підприємницьку інфраструктуру та програми підтримки стартапів. Плата за землю стимулює раціональне використання земельних ресурсів і може інвестуватись у проекти з розвитку територій, урбанізації та благоустрою.

Акцизний податок використовується для фінансування місцевих видатків, зокрема інфраструктурних проектів, що забезпечують економічний розвиток регіону. Надходження від місцевих податків і зборів спрямовуються на реалізацію програм соціально-економічного розвитку, включаючи будівництво об'єктів громадського призначення, благоустрій територій та екологічні заходи [15].

Ефективний розподіл місцевих податкових надходжень на інвестиції сприяє зміцненню економічного потенціалу регіонів, підвищенню рівня зайнятості, покращенню соціальної інфраструктури та забезпеченню сталого розвитку [8].

Податкові надходження забезпечують фінансову стабільність регіонів, дозволяють планувати та реалізовувати довгострокові інвестиційні проєкти, сприяють розвитку місцевої економіки та підвищенню якості життя населення. Від ефективності системи оподаткування залежить спроможність місцевих органів влади виконувати свої функції та забезпечувати сталий розвиток територій.

У контексті забезпечення інвестиційного розвитку через місцеві податкові надходження важливими напрямками стали інфраструктурні проекти, модернізація соціальної сфери, підтримка малого та середнього бізнесу, розвиток житлово-комунального господарства, а також екологічні ініціативи. У Черкаській області, в місті Черкаси, в період 2023-2024 років було здійснено відновлення інфраструктури пішохідних зон та дорожнього покриття на суму 45 млн грн, також за рахунок місцевих податків, зокрема ПДФО. Проект передбачав ремонт вулиць, пішохідних зон та освітлення в центрі міста, що покращило рівень життя та безпеку для місцевих мешканців [13].

У Львівській області, в місті Львів, в 2023 році було реалізовано проект з реконструкції шкіл та спортивних майданчиків на суму 50 млн грн. За допомогою місцевих податків, зокрема ПДФО, було здійснено ремонт шкіл, створення доступних класів для дітей з інвалідністю та реконструкцію спортивних майданчиків [11].

З точки зору екологічних ініціатив, у Чернівецькій області, в місті Чернівці, в 2023 році було реалізовано проект з встановлення сонячних панелей на муніципальних будівлях на суму 18 млн грн. Проект фінансувався за рахунок місцевих податків, зокрема ПДФО, та дозволив зменшити витрати на енергоспоживання в муніципальних установах [12].

Також у Івано-Франківській області в 2022-2023 роках було інвестовано 25 млн грн у відновлення лісових ресурсів та екологічні програми з озеленення, що також фінансувалося через місцеві податки. Ці заходи включали відновлення лісових масивів, озеленення міських територій та висадку дерев, що сприяло покращенню екологічної ситуації в регіоні [16].

Ці проекти є яскравим прикладом того, як місцеві податкові надходження можуть бути ефективно спрямовані на інвестиції, що позитивно впливають на соціально-економічний розвиток регіонів, покращення інфраструктури, підвищення якості життя громадян та підтримку сталого розвитку.

Податкові надходження мають безпосередній вплив на інвестиційний розвиток регіонів, оскільки вони формують фінансову базу для реалізації інфраструктурних проєктів, підтримки підприємництва та стимулювання економічного зростання. Високий рівень податкових надходжень дозволяє місцевій владі збільшувати обсяги

капіталовкладень у розвиток інфраструктури, покращувати інвестиційний клімат та забезпечувати сприятливі умови для ведення бізнесу.

З іншого боку, надмірне податкове навантаження може стати гальмом для інвестиційної активності, оскільки воно знижує рентабельність підприємницької діяльності та зменшує обсяги капіталу, доступного для реінвестування. Оптимальний рівень податкових ставок та ефективні податкові пільги здатні стимулювати інвесторів до розширення бізнесу в регіоні [6].

Таким чином, збалансована податкова політика є ключовим чинником створення сприятливого інвестиційного середовища, що сприяє залученню інвестицій у регіони та забезпечує їх економічний розвиток.

Ефективне використання податкових надходжень є ключовим фактором забезпечення сталого інвестиційного розвитку регіонів. Надходження до місцевих бюджетів повинні спрямовуватися на фінансування інфраструктурних проєктів, підтримку малого та середнього бізнесу, розвиток соціальної сфери та покращення інвестиційного клімату.

Оцінка ефективності використання податкових коштів може здійснюватися за допомогою аналізу показників економічного зростання, рівня зайнятості, обсягів прямих іноземних інвестицій та якості життя населення. Наприклад, зростання податкових надходжень від єдиного податку на 24,7% у період січень-вересень 2024 року свідчить про активізацію підприємницької діяльності, що може бути результатом ефективних програм підтримки бізнесу [7].

Для забезпечення прозорості та підзвітності використання бюджетних коштів доцільно впроваджувати сучасні системи фінансового управління, що сприятимуть підвищенню ефективності використання податкових надходжень для інвестиційного розвитку регіонів.

Оптимізація податкової політики на регіональному рівні передбачає розробку диференційованого підходу, який враховує особливості та потреби кожного регіону. Це передбачає визначення пріоритетів економічного розвитку та запровадження відповідних податкових стимулів. Зокрема, регіони зі спеціалізацією на певних галузях потребують податкових пільг, спрямованих на їх подальший розвиток, тоді як економічно відсталі регіони можуть отримати додаткові стимули у вигляді податкових канікул або знижених ставок для нових інвесторів. Створення сприятливих умов для малих і середніх підприємств є особливо важливим, оскільки вони відіграють ключову роль в економічному зростанні на місцевому рівні. Це може включати запровадження пільгових податкових режимів для новостворених підприємств у депресивних регіонах [3].

Запровадження нових податкових стимулів і пільг сприятиме залученню інвестицій в економіку регіонів. Доцільно впроваджувати податкові канікули для інвесторів у нові та перспективні проєкти, особливо у депресивних районах, що дозволить знизити фінансове навантаження на початкових етапах діяльності. Крім того, пільги для інвестицій у дослідження та розробки сприятимуть інноваційному розвитку, а податкові заохочення для інвесторів в інфраструктурні проєкти стимулюватимуть модернізацію інфраструктури регіонів. В умовах глобальних викликів особливо актуальним є стимулювання інвестицій у чисті енергетичні технології, що сприятиме сталому розвитку регіонів.

Удосконалення механізмів контролю та моніторингу ефективності податкових надходжень є важливою передумовою для забезпечення їх раціонального використання. Створення єдиного реєстру інвестиційних проєктів дозволить централізовано контролювати витрати та оцінювати вплив податкових стимулів на економічний розвиток регіонів. Підвищення прозорості у розподілі податкових пільг

забезпечить зниження корупційних ризиків, а впровадження системи моніторингу ефективності податкових стимулів дозволить оцінювати їхній вплив на економічне зростання, інноваційність та створення нових робочих місць. Крім того, створення інформаційних та консультаційних центрів для інвесторів сприятиме підвищенню обізнаності підприємців щодо податкових стимулів і пільг, що позитивно вплине на інвестиційний клімат.

Таким чином, підвищення ефективності використання податкових надходжень для інвестиційного розвитку регіонів вимагає комплексного підходу, що включає оптимізацію податкової політики, запровадження нових податкових стимулів, а також удосконалення системи контролю та моніторингу ефективності бюджетних витрат. Це сприятиме створенню сприятливих умов для економічного зростання та покращенню інвестиційного клімату в регіонах.

Податкові надходження є критичним елементом фінансування інвестиційного розвитку регіонів. Вони не лише забезпечують виконання бюджетних зобов'язань, але й створюють можливості для розвитку інфраструктури, підтримки інновацій, а також залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій. Важливим є те, щоб податкова політика була орієнтована на створення сприятливих умов для бізнесу, що дасть змогу реалізувати довгострокові інвестиційні проекти, сприяючи економічному розвитку на місцевому рівні.

Успішна реалізація інвестиційних програм за рахунок податкових надходжень потребує не лише ефективного збору податків, а й використання цих коштів на соціально-економічні проекти, що матимуть максимальний позитивний вплив на розвиток регіонів та їхню економічну стабільність.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження підтверджує, що податкові надходження є основним джерелом фінансового забезпечення інвестиційного розвитку регіонів. Вони відіграють ключову роль у формуванні місцевих бюджетів, фінансуванні інфраструктурних проєктів та соціально-економічному зростанню. Аналіз структури податкових надходжень свідчить, що найбільший внесок належить податку на доходи фізичних осіб, єдиному податку, платі за землю та акцизному податку. При цьому вилучення військового ПДФО у 2024 році призвело до скорочення доходів місцевих бюджетів, хоча часткову компенсацію забезпечило зростання інших податкових надходжень.

Результати дослідження показують, що ефективне використання податкових ресурсів сприяє залученню інвестицій, розвитку підприємництва та підвищенню конкурентоспроможності регіонів. Особливо важливими є заходи з оптимізації податкової політики, децентралізації та створення сприятливих умов для бізнесу. Прикладом успішного використання податкових надходжень є інфраструктурні та соціальні проєкти в окремих областях України, що сприяють покращенню якості життя та економічному зростанню. Запровадження прозорих механізмів контролю і моніторингу дозволить забезпечити сталий розвиток регіонів та підвищити їхню фінансову стійкість.

Наукова цінність отриманих результатів полягає в узагальненні та систематизації теоретичних підходів до розуміння ролі податкових надходжень у формуванні фінансової спроможності регіонів. Аналіз впливу податкових надходжень на економічний розвиток місцевих громад дозволив визначити основні чинники, що сприяють ефективному використанню податкових ресурсів, серед яких: податкова децентралізація, яка розширює фінансову автономію регіонів; оптимізація податкової політики на місцевому рівні, що передбачає створення сприятливих умов для підприємництва; ефективний механізм розподілу податкових надходжень, який забезпечує фінансування інфраструктурних та соціально-економічних проектів;

прозорість та підзвітність у використанні податкових коштів, що підвищує довіру громадськості; а також впровадження податкових стимулів для залучення інвестицій.

Практична цінність дослідження полягає у виявленні напрямів удосконалення податкової політики на місцевому рівні, що сприятиме зміцненню фінансової автономії регіонів, підвищенню інвестиційної активності та покращенню соціально-економічних показників.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі передбачають поглиблене вивчення механізмів підвищення ефективності використання податкових надходжень з урахуванням особливостей економічного розвитку регіонів. Особливо актуальним є дослідження впливу податкової децентралізації на фінансову стабільність місцевих бюджетів та оцінка її ролі у стимулюванні інвестиційної діяльності. Подальше дослідження також може бути спрямоване на аналіз міжнародного досвіду використання податкових надходжень для фінансування інвестиційних програм, що дозволить розробити рекомендації щодо оптимізації податкової політики в Україні з метою забезпечення сталого регіонального розвитку.

Список літератури

1. Аналіз місцевих бюджетів за 9 місяців 2024 року: як війна та бюджетні новації вплинули на місцеве самоврядування. *Decentralization.ua*. URL: https://decentralization.ua/news/18931 (дата звернення: 20.11.2024).
2. Борщевський В., Чемерис В., Хомюк Н., Люблін В. Фінансово-інвестиційний потенціал розвитку регіонів України та перспективи його нарощування в умовах сучасних викликів глобалізації. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2022. Т. 4 (45). С. 212-222.
3. Буцька О. Ю., Чайковська А. С. Податкові методи стимулювання інвестицій в розвиток полтавського регіону. *Інвестиції: практика та досвід* № 17. 2013. С. 19-21.
4. Бюджетний кодекс України. Закон України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17 (дата звернення: 20.11.2024).
5. Гарбар Ж. В., Собчук С. І. Податкові надходження у системі формування доходів бюджету. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 7(2). С. 35–41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2017_7%282%29__10
6. Грановська І.В., Макарчук І.М., Грановський О.С. Аналіз податкових надходжень до місцевих бюджетів в умовах воєнного стану. *Економіка та підприємництво*. 2024. № 2 (132). С. 71-77
7. *Децентралізація. Decentralization.ua*. URL: https://decentralization.ua (дата звернення: 20.11.2024).
8. Дорожня карта реформування системи управління публічними інвестиціями. Міністерство фінансів України. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/Дорожня_карта_УПІ.pdf (дата звернення: 20.11.2024).
9. Дуб А. Р., Гринчишин І. М. Податкові надходження бюджетів об’єднаних територіальних громад як джерело фінансування їх розвитку. *Бізнес-інформ*. 2019. № 6. С. 227-233.
10. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: монографія. Київ: *НІСД*, 2009. - 336 с., іл.
11. *Звіт мера Львова Андрія Садового. Львівська міська рада*. URL: https://city-adm.lviv.ua/public-information/gov-officials/sadovyi-andrii-ivanovych/zvit/5825/download?cf_id=36&utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.11.2024).
12. *Звіт про стратегічну екологічну оцінку проєкту Програми економічного і соціального розвитку Чернівецької області на 2024 рік. Чернівецька обласна державна адміністрація*. URL: https://bukoda.gov.ua/storage/app/sites/23/uploaded-files/СЕО%20Чернівецька%20область%202024%2018.12.2023.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.11.2024).
13. *Інформація про діяльність обласної адміністрації*. Черкаська обласна державна адміністрація. URL: https://ck-oda.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/01112023.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.11.2024).
14. Кириленко, О. Органи місцевого самоврядування повинні мати право самостійно визначати ставки місцевих податків і зборів. URL: https://ukurier.gov.ua/uk/articles/olga-kirilenko-organi-miscevogo-samovryaduvannya-p/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.11.2024).
15. Місцеві бюджети-2024. Хто лідирує за фінансуванням. *Decentralization.gov.ua*. URL: https://decentralization.gov.ua/en/news/18972 (дата звернення: 20.11.2024).

16. *Новини галузі. Національна асоціація місцевих органів самоврядування України*. URL: https://nlg.org.ua/index.php/novyny-haluzi?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.11.2024).
17. Податковий кодекс України. Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 20.11.2024).
18. Податкові надходження до бюджетів області зросли на 21,9 %. Львівська обласна державна адміністрація. 2023. URL: https://lviv-rda.gov.ua/podatkovi-nadhodzhennya-do-byudzhetiv-oblasti-zrosly-na-21-9/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.11.2024).
19. Сенюк Г. А. Забезпеченість місцевих бюджетів фінансовими ресурсами в умовах нового бюджетного законодавства. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології Збірник наукових праць Херсонського національного технічного університету*. 1(4), 2011. С. 32-42.
20. Слобожан О. Місцеві бюджети через податкові пільги на час війни втратили 50-60 млрд грн. URL: https://auc.org.ua/novyna/miscevi-byudzhety-cherez-podatkovi-pilgy-na-chas-viyny-vtratyly-50-60-mlrd-grn-vykonavchyy?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 20.11.2024).
21. Data Access and Licensing. *World Bank.org* URL: https://datacatalog.worldbank.org/public-licenses#cc-by (дата звернення: 20.11.2024).

References

1. Analysis of local budgets for the first 9 months of 2024: How war and budget innovations affected local self-government. https://decentralization.ua/news/18931 [in Ukrainian].
2. Borshchevskyi, V., Chemeris, V., Khomiuk, N., & Liublin, V. (2022). Financial and investment potential of regional development in Ukraine and prospects for its growth under the current challenges of globalization. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 4(45), 212-222. [in Ukrainian].
3. Butska, O. Y., & Chaikovska, A. S. (2013). Tax methods of stimulating investment in the development of the Poltava region. *Investytsii: Praktyka ta Dosvid*, (17), 19-21. [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). Budget Code of Ukraine of July 8, 2010 № 2456-VI. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17 [in Ukrainian].
5. Harbar, Zh. V., & Sobchuk, S. I. (2017). Tax revenues in the system of budget income formation. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, 7(2), 35–41. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2017_7%282%29__10. [in Ukrainian].
6. Hranovska, I. V., Makarchuk, I. M., & Hranovskyi, O. S. (2024). Analysis of tax revenues to local budgets under martial law conditions. *Ekonomika ta Pidpryiemnytstvo*, 2(132), 71-77. [in Ukrainian].
7. Decentralization. https://decentralization.ua [in Ukrainian].
8. Roadmap for Reforming the Public Investment Management System. https://www.mof.gov.ua/storage/files/Дорожня_карта_УПІ.pdf [in Ukrainian].
9. Dub, A. R., & Hrynchyshyn, I. M. (2019). Tax revenues of united territorial communities' budgets as a source of financing their development. *Biznesinform*, (6), 227-233. [in Ukrainian].
10. Zhalilo, Y. A. (2009). *Theory and Practice of Forming an Effective State Economic Strategy: Monograph*. Kyiv: NISD. [in Ukrainian].
11. Report of Lviv Mayor Andriy Sadovyi. https://city-adm.lviv.ua/public-information/gov-officials/sadovyi-andrii-ivanovych/zvit/5825/download?cf_id=36 [in Ukrainian].
12. Strategic Environmental Assessment Report of the Economic and Social Development Program of Chernivtsi Region for 2024. https://bukoda.gov.ua/storage/app/sites/23/uploaded-files/СЕО%20Чернівецька%20область%202024%2018.12.2023.pdf [in Ukrainian].
13. Information on the activities of the regional administration. https://ck-oda.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/01112023.pdf [in Ukrainian].
14. Kyrylenko, O. (2024). Local self-government bodies should have the right to independently set local tax and fee rates. *Uryadovyi Kurier*. https://ukurier.gov.ua/uk/articles/olga-kirilenko-organi-miscevogo-samovryaduvannya-p [in Ukrainian].
15. Local Budgets-2024. *Who Leads in Funding*. https://decentralization.gov.ua/en/news/18972 [in Ukrainian].
16. Industry News. https://nlg.org.ua/index.php/novyny-haluzi [in Ukrainian].
17. Tax Code of Ukraine No. 2755-VI, December 2, 2010. *https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17* [in Ukrainian].
18. Tax revenues to regional budgets increased by 21.9%. https://lviv-rda.gov.ua/podatkovi-nadhodzhennya-do-byudzhetiv-oblasti-zrosly-na-21-9 [in Ukrainian].
19. Seniuk, H. A. (2011). Ensuring the financial resources of local budgets in the context of new budget legislation. *Aktualni Problemy derzhavnoho upravlinnia, Pedahohiky ta Psykholohii*, 1(4), 32–42 [in Ukrainian].

20. Slobozhan, O. (2024). Local budgets lost 50-60 billion UAH due to tax exemptions during the war. https://auc.org.ua/novyna/miscevi-byudzhety-cherez-podatkovi-pilgy-na-chas-viyny-vtratyly-50-60-mlrd-grn-vykonavchyy?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].
21. World Bank. (2024). *Data Access and Licensing*. URL: https://datacatalog.worldbank.org/public-licenses#cc-by [in English].

Olha Kotsiurba, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Larysa Zadorozhnia
Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Tax Revenues as a Source of Financial Support for the Investment Development of Regions

The article examines the role of tax revenues in the financial support of investment development of regions. Particular attention is paid to the analysis of the impact of tax resources on strengthening the financial base of local budgets, improving infrastructure, supporting entrepreneurship and developing the social sphere. The study also covers legal, organizational, economic and social aspects that determine the effectiveness of using tax revenues for regional development.

The study is based on an analysis of the dynamics of tax revenues to local budgets in Ukraine for 2023-2024. Particular attention is paid to the analysis of trends in personal income tax revenues, which is one of the main sources of financing local budgets. The use of a single tax as a means of supporting small and medium-sized businesses, which contributes to the development of entrepreneurial activity at the local level, is also considered.

Examples of the use of tax revenues to finance infrastructure projects, the development of transport and social infrastructure, and support for environmental initiatives in various regions of Ukraine are considered. The effectiveness of tax policy in different regions and its impact on investment attractiveness are analyzed. Comparing the experience of regions with different levels of tax revenues allows us to identify the best practices in managing tax resources.

The study findings indicate that tax revenues are a key source of financial resources for the investment development of regions. A high level of tax revenues has a positive impact on economic growth, creates favorable conditions for entrepreneurial activity and improves the quality of life of the population. At the same time, excessive tax burden can restrain investment activity. Therefore, a balanced tax policy is important, which ensures the optimal level of taxation and effective use of tax resources for the sustainable development of regions.

tax revenues, local budgets, investment development, regional economy, financial stability, socio-economic development.

Одержано (Received) 20.11.2024 *Прорецензовано (Rewieved) 06.12.2024*
Прийнято до друку (Approved) 23.12.2024